

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

26. An bona innocentium possint in bello diripi, & devastari? Et an hujusmodi bona ipsis postea sint restituenda, praesertim cum sint bona innocentium, qui ad Rempublicam hostilem non pertinent, ut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

non intendant, sed solum permittant videntes iure debito.

3. Sed licet hæc vera sint; aduertit tamen Castrus Palaus tom. 1. tractat. 6. disputat. 5. punct. 4. numer. 9. & Valentia tom. 3. disput. 3. quasi. 16. punct. 3. semper considerandum esse, an finis belli præponderet innocentium morti, & damnis aliis inferendis: quia non est licitum suam utilitatem propriam cum iactura aliorum grauissima quarere. Et idem rectè obseruat Lorca in 2. 2. D. Thom. sect. 3. disputat. 54. num. 3. ex Syluestro, si quæ damna innocentium nihil referunt ad finem belli; non posse iuste inferri: quare si bellum commodè geri potest absque eo vt innocentes agricolæ bonis suis spoliarentur, iniuste spoliantur. Et ex Bañez obseruat Villalobos in summ. tom. 2. tract. 5. difficult. 12. num. 10. que si en vn lugar huuiesse gran numero de innocentes, y poco delinquentes non seria licito de subnyrlos a todos por ser mas el mal que sigue, que el bien que se procura.

4. Vnde ego olim dixi rem fuisse scriptulosam immittere globum igneum in quadam Tirimæ Tarcarum vbi Christiani in maximo numero aderant.

5. Sed hic obiter quærent aliqui, an ad confirmandam securitatem in futurum liceat occidere nocentes, vel innocentes, quorum rebellatio timeatur? Quidam concedunt posse occidi vtroque. Sed innocētibus rigida est sententia: quia videntur puniri non propter id quod egerunt, sed quod acturi sunt, quod est iniquum: tum etiam quia incerta est futura rebellio innocentium, & multis aliis modis cauere potest. De nocentibus etiam non existimo licitè occidi propter solum rebellionis periculum, quamuis in eis probabilius timeri possit: quia etiam esset punire propter peccatum nondum commissum; cum aliter vitari possit periculum. Sed si aliàs essent morte digni, prudenter & consultius fieret occidendo, quàm remittendo pœnam; vt exequendo iustitiam simul etiam provideatur futuræ securitati. Securitas ergo non est sufficiens causa, vt inferatur mors, est tamen sufficiens, vt non remittatur. Et hæc omnia docet Lotca in 2. 2. disp. 54. n. 8.

RESOL. XXVI.

Au bona innocentium possint in bello diripi, & denasari?

Et an huiusmodi bona ipsi postea sint restituenda, præsertim cum sint bona innocentium, qui ad Republicam hostilem non pertinent, vt bona Ecclesiarum & Ecclesiasticorum, &c?

Et an tali privilegio Immunitatis gaudeant omnia bona quorumcumque sint, si in Ecclesiam ad custodiam reponantur?

Et an possit oppugnari Ecclesia, quando est incastellata, id est munita more castrorum, &c? Ex part. 6. tract. 4. Ref. 12.

Respondent communiter affirmatiuè non per se, sed per accidens, in quantum fuerit necessarium ad finem belli consequendum: maxime si credas illis bonis aduersarium vsurum, vt te iniuste opugnet.

2. Sed difficultas est, an huiusmodi bona ipsi postea sint restituenda, præsertim cum sint bona innocentium, qui ad Republicam hostilem non pertinent, & affirmatiuam sententiam à fortiori tenet Lorca in 2. 2. Diu. Thomæ, sect. 4. disputat. 54. Tom. VII.

numer. 10. & 11. Putat enim in huiusmodi prædationibus non posse lædi innocentes, nisi per accidens, quatenus propter belli impetum, & temporis breuitatem discerni non potest, quæ sint bona nocentium, & quæ innocentium. Quare si certè constaret, quæ sint bona innocentium, non possent diripi: propter quod non licet diripere bona Ecclesiarum, & similia.

3. De bonis autem immobilibus dicendum est posse victores accipere non solum ea pro quibus contendeatur, si contentio erat pro possessione: sed etiam omnes belli sumptus, & restitutionem nocentium, quæ occasione belli accepta sunt. Hæc autem accipienda sunt de bonis nocentium, præsertim Principis & Communitatis, & possunt accipi de bonis confusis, & permixtis nocentium & innocentium. Credo tamen accipi non posse de bonis eorum qui manifestè innocentes sunt. Ita Lorca.

4. Sed ad hoc dubium ita respondet Becanus in 2. 2. capit. 25. quasi. 12. numer. 7. Si illa bona consumpta sunt propter necessitatem belli, neque ex illis facti sumus locupletiores, non tenemur ea restituere. Ratio est, quia neque tenemur ex parte rei acceptæ quæ iam perit, & ex qua non sumus facti locupletiores, vt suppono: neque ex parte iniusta acceptionis, cum licitè & sine culpa acceperimus. Hostes tamen, quia sua culpa fuerunt causa acceptionis, tenentur ad restitutionem: vnde quando paciscimur cum hostibus, vt præsent nobis condignam satisfactionem pro illatis damnis, simul paciscendum est, vt restituant innocentibus, quæ illis ipsorum culpa ablata sunt. Si autem eiusmodi bona non sunt consumpta propter necessitatem belli, sed vel in proprios vius consumpta, vel adhuc supersunt, tenemur ea dominis suis restituere. Ratio est, quia nullum ius habemus ad eiusmodi bona, nisi quatenus necessaria sunt ad bellum: si ergo vel supersunt, vel consumpta sunt extra necessitatem belli, nullo iure excusantur ab onere restitutionis. Vide etiam Molinam tom. 2. tract. 2. disp. 121. conclus. 1. & 2. Valentiam tom. 3. disp. 3. q. 16. punct. 3. aliter sententia licitè innocentes spoliari suis bonis in bello iusto.

5. Verùm licet contra sententiam negatiuam Petri Lorca insurgat Coninch disputat. 31. de bello, dub. 7. numero 112. & sequentibus, tamen illi adheret Castrus Palaus tom. 1. tractat. 6. disputat. 5. punct. 4. numero 21. vbi mordicus contendit victoria reportata adesse obligationem restituendi bona innocentium: tametsi ex eorum occupatione locupletior non euaseris, quia innocens, & qui pars non erat Reipublicæ offendentis, non tenebatur tibi donare sua bona, vt tu ius proprium recuperares; quia non eras abolutè & simpliciter pauper, sufficiebat enim ea tibi mutuo dare, atque ad eò ex tacito contractu manes obligatus.

6. Sed quidquid sit de hoc, certum est in omni sententia duo valde notanda. Primum, qui culpabiles sunt, in omnibus dictis casibus teneri innocentibus restituere omnia damna, quæ hi ratione illius culpæ incurrunt, quia illi sunt horum omnium iniusta causa: immò credo, qui iustum bellum gerunt, non posse scientes vllum damnnum inferre innocentibus, quando aliter possunt ompinè integram satisfactionem obtinere; quia tunc cum nulla sit necessitas, cur hi aliorum culpa grauentur, aequitas non patitur hoc fieri.

7. Secundum; excipiendos esse Ecclesiasticos, quos, si innocentes sunt, ob aliorum culpam grauari.

Sup. hoc in Ref. seq. 9.

LI 2 videtur

Sed ego, ad videtur esse contra honorem Religioni, Ecclesiarum, ipsique Deo, cui singulariter sunt dicati, debitum. Præteritum cum ipsi sint quadam pars Reipublicæ omnino distincta à parte civili, nec huius dispositioni subiecta cum sint exempti à iurisdictione seculari: quare secularium delicta, etiam publica auctoritate commissa, iis nullo modo possunt imputari, aut in eorum grauen cedere. Quod clarissimum est, si agamus de bonis ipsius Ecclesiarum, qualia sunt omnia ipsius ornamenta, ac sacra suppellex, & bona immobilia; ex quibus eius ministri, ipsa fabrica, ac reliqua onera sustentantur, quæ non sunt priuatorum, sed ipsius Ecclesiarum, atque idem peculiari quadam ratione ipsius Dei. Ita Coninch vbi supra num...

8. Cum igitur ex supradictis appareat bona Ecclesiarum & Ecclesiasticorum innocentium in bello occupari non posse; quia sunt specialiter dedicata, & à seculari iurisdictione exempta, atque ita non debent ob delictum aliorum grauari. Tum quia Ecclesiastici partem constituunt distinctam à Reipublica civili: ergo propter eius culpam puniri non debent. Quæritur, inquam, ex hoc, An tali privilegio immunitatis gaudeant omnia bona quorumcumque sint, si in Ecclesia ad custodiam reponantur? Et affirmatiue respondet Syluester *verb. bellum, in fine*, & Suarez *de charitate, disp. 13, sect. 7, num. 14*. & p' hoc dictum esse existimat Palaus *tom. 1. tractat. 6. disputat. 5. punct. 4. num. 18*.

9. Et non desinam hic apponere verba Reginaldi *tom. 2. lib. 21. cap. 8. num. 115*. vbi sic ait. Quæritur. An licitum sit tempore belli nocere rebus Ecclesiasticis? Responso est, quod et si res Ecclesiasticæ sint exemptæ, vt prædiximus, in tribus tamen casibus milites eis posse nocere. Primus est quando Ecclesiastici miscent se bellis civilibus; iuuantque hostes: nam tunc habentur loco hostium. Secundus quem habet Syluester *in verb. bellum, 3. quest. 6*. quando huiusmodi nocementum inferitur non ex proposito, sed quasi præter intentionem, vt quando alia ratione victoria obtineri non potest. In eo casu enim gerentes bellum iustum, quando ex professo hostibus tantum nocere intendunt, possunt ex accidenti, & consuetudine quadam nocere quoque rebus Ecclesiasticis, ea ratione, quæ propolita est *in precedenti, quest. 1. in proposito. 9*. Tertius casus est, quando Ecclesia est incastellata, id est munita more castrorum, quod fieri prohibetur *in cap. Sanctorum Patrum 30. quest. 1*. Sed vt notat Syluester *loc. citat. quest. 5*. Ecclesia potest duobus modis incastellari: vno modo ad inferendam vim, vel iniuriam hostibus, eolue oppugnandos; istudque est, quod *in cap. citat. prohibetur*. Alio modo incastellari potest Ecclesia solum ad defensionem vel personarum Ecclesiasticarum vel cæterorum Laicorum innocentium; qui non possunt se alio modo defendere: istaque incastellatio Ecclesiarum non est prohibita. Itaque si sit incastellata priore modo, potest expugnari, dirui, incendi. Sin sit posteriori modo, non est ei inferenda vis, neque personis innocentibus, quæ in ea sunt. Possunt tamen auferri omnia arma, & tormenta bellica, quæ ibi congregata fuerint ab hostibus: quia hi poltea possunt illis vi. Hucusque Reginaldus.

RESOL. XXVII.

An Reliquia in bello iusto possint abstrahi ab Ecclesia sine onere restitutionis?
Et pro firmanda sententia huius questionis alij

diuersi casus adducuntur pro bonis Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum, & etiam laicorum, si tempore belli reponantur in Ecclesia, ita vt non possint ab illa extrahi, &c. sed iam omnes dicti casus in alijs specialibus, ex latis resolutionibus factis in hoc ipso tractatu appositis. Ex p. 10. u. 16. & Misc. 6. Ref. 74.

§. 1. Casus est curiosus, & forsitan à nemine pertractatus, nisi ab eruditissimo P. Ianne Ferrando *in disquisit. Reliquiar. lib. 1. cap. 8. artic. 3.* quia ad illum affirmatiue respondet, motus his rationibus, eo quod inter Christianos omnia bona in bello iusto capta ad capientes iure pertinent, quandoquidem ea lex, & ius belli apud omnes Gentes receptum est, vt ex historicis, Philosophia, Theologia, Iurisque vtriusque scientia testatissimum esse concedit non nemo: hæc enim inter Principes, Reipublicas, nationes, & populos vniuersos, qua iustitiam, quæ Christianos, communis consensio tacite per consuetudinem inducta est, vt bona, quæ in bello iusto capiuntur, capientis sint, neque is profligato bello ad restitutionem obligetur, nisi, inter præstantes exercitus, pactis conuentis aliter cautum fuerit: tunc enim pacis initæ conditionibus religiose standum est, bonaque expilata legitimis donis, vtinque reponenda sunt, ex regula iuris, qua res aliena restituenda est domino. Consequens igitur est, vt veneranda Cælestium liplana, quæ in bello iusto inter Christianos gesto, ab hoste victore capta, exportataque sunt; ad ipsum iure attineant, vt pote legitimum eorum possessorem, ac dominum, nisi aliter inter Imperatores fuerit conuentum (vt hoc nostro æuo factitatum legere est inter Hispanos, & nolites Gallos) ac promde ad eorum restitutionem minime teneatur. Dominium rerum habitatum pro derelictis, (vt fert communis, & vna, eademque Theologorum & vtriusque Iuris Doctorum sententia) acquiritur capienti, quod eas Dominus abiecit absque vlla spe, ac voluntate recuperandi: quanto citius earum rerum dominium, quæ pro derelictis habentur, ad capientes pertinere censendum erit? At in harum numerum venerabiles Ditionum curuias, quæ ab hostibus Christianis bello iusto inter se decertantibus sublata atque exportatae sunt, hoc iustius referas, quo certius est ipsos ita in prærium descendisse, vt crederent victoriam, exercitum à Sociis minime sibi temperaturum, atque in primis in Sanctorum inuolaturum pignora (quæ auro contra magis pretiosa à fidelibus ducuntur) absque vlla premitu spe illa recuperandi, si maxime velint. Quod enim aequè Principes Christiani iusto bello superiores ambiunt, quam Sanctorum Reliquias ex deuictis, hostibus reportatas in suas tranuehere regiones tanquam tutissima suorum regnorum præsidia futurarum, ne forte in hac parte, vel ipsismet Ethnicis de religione ac pietate concedere videantur. Etenim hi plerumque in vrbium expugnatione, atque excidio, tam victi, quam victores secum Deos Penates esse ferre consueuerant. Deinde occupatis iusto bello Prouincijs, vrbibus, oppidis, villis que, ab alterutra decertantium acie, templa, ædæque Sacre omnes, in victoris dominium, potestatemque concedunt, nec tenetur ea victo hosti restituere, vt in consensu est apud omnes, & constatque Gentium vniuersarum, etiam Christianorum quotidiano viu. Quin, & venerabiles Sanctorum exuuiæ, in quarum gratiam, & venerationem Basilicæ, & Sacella plerumque fuerunt exadificata, quæ saltem in illis composite, depositæve religioso ante culta colebantur: non enim potior est ratio, cur templis victorum potius victor exercitus

Sup hoc in Ref. not. præteritæ in §. Confirmantur.

Sup. aliquibus ex sequentibus in hoc §. in Ref. seq. §. In vno per totum.

Sup. hoc ibidem, in eodem §.